

Asia: VN/10574/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tietopolitiikka.fi ryhmän jäsenten lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Viimeisien kuukausien aikana on mediassa toistuvasti kirjoitettu negatiivisesti datakeskuksista. Valtiovarainministerin johdolla hallitus on tehnyt nyt lausuttavana olevan esityksen datakeskusten sähköveron merkittävästä korotuksesta.

Datakeskuksiin kohdistuva kritiikki on osin aiheellista, mutta yksipuolista. Suurin osa mediakirjoittelusta viittaa samojen yksittäisten asiantuntijoiden näkemyksiin. Kritiikin esille nostamiin seikkoihin on mahdollista puuttua fiksulla politiikalla ilman, että menetetään datakeskusinvestointeja ja niiden mukanaan tuomia hyötyjä. Äkkiväärällä veromuutoksella olisi erittäin negatiiviset talousvaikutukset.

Euroopassa suunta on toinen. EU:n komission 9.4.2025 julkaistussa AI Continent toimintasuunnitelman, jonka mukaan seuraavan 5-7 vuoden aikana Eurooppalaisen datakeskuskapasiteetin pitää kolminkertaistua. Juuri nyt korottamalla datakeskusten sähköveroa Suomi päättäisi jättäytyä näiden investointien ulkopuolelle, vaikka meillä muuten olisi aivan erinomainen asema. Suomi olisi datateollisuuden sijoittumispaikkana kestävyysnäkökulmasta huomattavasti parempi, kuin Keski- ja Etelä-Euroopan vaihtoehdot.

Hallituksen esitystä ei tule hyväksyä. Esityksen taustoituksessa ei ole huomioitu lainkaan datakeskusten sijoittumisen geopolitiittista ja huoltovarmuuteen liittyvää merkitystä.

Allekirjoittaneiden Tietopolitiikka.fi -ryhmän jäsenten ehdotukset:

- Pidetään datakeskusten sähköveron alennus voimassa, vältetään poukkoilevaa veropolitiikkaa, joka tyrehdyttäisi investoinnit Suomeen.
- Puututaan aiheellisiin kritiikin kohteisiin lisäämällä datakeskusten ympäristövelvoitteita ja toiminnan läpinäkyvyyttä.
- Edellytetään alennetun sähköveron piiriin kuuluvilta datakeskuksilta kysyntäjoustoon osallistumista.
- Rajataan niin sanottujen "proof-of-work" kryptovaluuttojen (esim. bitcoin) louhinta alennetun sähköveron ulkopuolelle.

Alla on koostettuna 11 usein esitettyä väitettä datakeskuksista ja niiden alle kootut yksityiskohtaiset vastaukset. Lisäksi tarkastelemme datakeskusten sijoittumisen geopolittisia ja huoltovarmuuteen liittyviä ulottuvuuksia, jotka tähän mennessä ovat saaneet vähemmän huomiota keskusteluissa.

HUOLTOVARMUUS JA GEOPOLITIikka

Datakeskusten sijoittuminen on myös huoltovarmuuskysymys. Suurin osa yhteiskunnan palveluista liikenteestä finanssipalveluihin ja logistiikasta terveydenhuoltoon on riippuvaisia datakeskuksista. Kun datakeskukset sijaitsevat Suomen rajojen sisällä, se parantaa huoltovarmuutta siihen tilanteeseen nähden, että palveluita tuotetaan katkeavien merikaapelien välityksellä ulkomailta.

Lisäksi suurten globaalien toimijoiden kuten Googlen ja Microsoftin datakeskusinvestoinnit vahvistavat Suomen asemaa geopolittisesti, sillä ne voivat lisätä ulkovaltojen intressejä puolustaa Suomen vakautta ja turvallisuutta. Yleisesti ottaen jos jonkin maan teollisuudella on suuria taloudellisia intressejä toisessa maassa, niin lähettävä valtio kiinnittää enemmän huomiota kohdevaltion turvallisuustilanteeseen.

Suomi on nykyisellään varsin riippuvainen ulkomaalaisten teknologiayritysten tuotteista ja palveluista. Yritysten datakeskusinvestoinnit Suomeen lisäävät puolestaan niiden riippuvuutta Suomesta ja luovat yrityksille kiinteän siteen maahan.

TALOUS JA INVESTOINNIT

Väite 1: Datakeskukset maksavat alennettua sähköveroa, mikä merkitsee valtiolle tulonmenetystä. Veron poistaminen lisää valtion tuloja.

Nykyisellä datakeskusten määrällä ehdotetun datakeskusten alennetun sähköveron laskennallinen menetys valtiolle on noin 30 miljoonaa euroa vuodessa, mitä enemmän datakeskuksia sitä suurempi tämä summa on. Datakeskusten maksamat kiinteistöverot, yhteisöverot, työntekijöiden ansioverot ja investoinneista syntyvät verotulot ovat moninkertaiset sähköveron alennukseen verrattuna ja nämä verotulot myös kasvavat, mikäli datakeskusten määrä kasvaa. Alennetun sähköveron poistaminen datakeskuksilta tyrehdyttäisi Suomeen kohdistuvat datakeskusinvestoinnit.

Väite 2: Suomi on niin hyvä paikka datakeskuksille, ettei veron korotus vaikuta investointeihin – muutama miljoona sähköveroa on pieni tekijä, kun kyseessä on miljardi-investointi.

Datakeskustoimijat kilpailuttavat ja harkitsevat sijaintipaikkoja tarkkaan ja esimerkiksi toteutunut maan hankinta ei vielä tarkoita, että investointi varsinaiseen datakeskuksen rakentamiseen käynnistyisi. Sähkön saatavuus ja kokonaishinta veroineen ja ennakoitava toimintaympäristö ovat merkittäviä vaikuttava tekijöitä. Lisäinvestoinnit olemassaoleviin datakeskuksiin eivät todennäköisesti peruunnu, mutta kokonaan uusien sijaintien investoinnit ovat herkempiä. Vaikka kaikki datakeskusinvestoinnit eivät automaattisesti peruunnu mahdollisen veronkorotuksen myötä, niin investoinnit ovat niin suuria, että fiskaalisesti veromuutos menee pitkäksi aikaa negatiiviseksi jo yhdenkin suuremman hankkeen peruuntumisen myötä. Riski sille, että muutos on kokonaisverokertymän puolesta negatiivinen on erittäin suuri.

Väite 3: Datakeskukset eivät rakentamisvaiheen jälkeen työllistä merkittävästi.

On totta, että konesalien työllistävä vaikutus on moninkertainen rakennusvaiheessa verrattuna myöhempään käyttöön. Kuitenkin esimerkiksi Haminan konesali työllistää myös jatkuvasti noin 400 henkilöä, mikä tekee siitä yhden paikkakunnan merkittävimmistä työnantajista. Rakennusvaiheen työllistävä vaikutus miljardi-investoinneissa on itsessään myös erittäin merkittävä suomalaiselle rakennusosalalle, eikä sitä pidä väheksyä. Lisäksi myös rakennusvaihe ei ole nopeasti ohimenevä vaihe, vaan olemassaolevia konesaleja päivitetään ja laajennetaan säännöllisesti.

Väite 4: Suuri osa datakeskusten teknologiasta tuodaan ulkomailta, mikä ei hyödytä suomalaista taloutta.

On totta, että datakeskusten ytimessä olevat palvelimet valmistetaan Suomen ulkopuolella ja niiden taloudellinen arvo on merkittävä. Kuitenkin esimerkiksi Google ei edes laske palvelimia mukaan ilmoittaessaan datakeskusinvestointien kokoa. Ilman palvelimiäkin datakeskukset ovat suurimpia Suomeen kohdistuvia investointeja. Palvelimien lisäksi datakeskukset tarvitsevat kuitenkin paljon myös muuta teknologiaa ja infrastruktuuria sähköistämiseen, jäähdytykseen, turvallisuuteen jne. Ja tästä erittäin suuri osa tulee paikallisilta toimittajilta.

Väite 5: Datakeskusten voitot menevät pääosin ulkomaille.

On totta, että suurin osa datakeskusten omistajayrityksistä on ulkomaalaisia ja liiketoiminnan voitot menevät näille yrityksille riippumatta siitä, mihin maihin ne rakentavat palvelinkeskuksiaan. Suomi kuitenkin hyötyy nimenomaan tänne rakennettujen datakeskusten osalta niiden maksamien verojen ja rakentamisajan suuren työllistävän vaikutuksen ja ylläpitovaiheen jatkuvan työllistämisen, sekä kertautuvien mm. energiantuotantoon kohdistuvien investointien, datateollisuuden osaamisen kehittymisen ja muiden välillisten hyötyjen muodossa. On syytä huomioida, että Suomessa toimii myös CSC:n laskentakeskus Lumi Kajaanissa, sekä kymmeniä pienen kokoluokan kotimaisia konesalioperaattoreita.

SÄHKÖN TARVE

Väite 6: Datakeskukset kuluttavat paljon sähköä, mikä saattaa nostaa sähkölaskuja muille kuluttajille, koska niiden kulutus ei jousta energiantuotannon mukaan.

On totta, että datakeskukset kuluttavat paljon sähköä, mutta ne nimenomaan joustavat kysyntäpiikkien kohdalla, koska niiden sähkönkäyttöä on mahdollista säätää nopeasti. Suuret datakeskustoimijat, kuten Google ja Microsoft rakentavat itse uutta uusiutuvan energian tuotantoa datakeskusten tarvetta vastaavan määrän. Kaikki datakeskusinvestoinnit myös kiihdyttävät investointeja uusiutuvan energian tuotantoon, jolloin kulutuksen ja tuotannon tasapaino ei muutu, eikä hintapainetta muille kuluttajille synny.

Väite 7: Suomen kantaverkon kapasiteetti ei riitä datakeskuksille.

Kantaverkkoyhtiön mukaan datakeskukset, jotka voivat osallistua kysyntäjoustoon ovat hyvin toivottuja asiakkaita. Kysyntäjoustoon osallistumisesta voidaan tehdä alennetun sähköveron edellytys. Kantaverkon kapasiteetti vaihtelee alueittain. Suomen kantaverkkoyhtiö Fingridin mukaan datakeskuksille riittää Suomessa sähköä ja verkossa on tilaa Etelä-Suomen ulkopuolella. Datakeskuksen ei tarvitse sijoittua lähelle suuria kaupunkeja, vaan olennaisempaa on uusiutuvan energian läheisyys. Datakeskuksen hukkalämmön hyödyntäminen onnistuu myös pienillä paikkakunnilla, missä yksi datakeskus voi muuttaa koko paikkakunnan lämmityksen fossiilittomaksi.

Väite 8: Datakeskukset kilpailevat vihreästä sähköstä perinteisen teollisuuden kanssa, mikä voi vaikeuttaa teollisuuden siirtymistä fossiilivapaaseen energiantuotantoon.

Kilpailua vihreän energian resursseista perinteisen teollisuuden ja datateollisuuden välillä ei ole. Vihreän sähkön toistaiseksi toteutumaton investointipotentiaali on Suomessa suuri, mutta investoinnit esimerkiksi tuulivoimaan odottavat kysyntää, joita valmistelussa olevat datakeskusinvestoinnit tarjoaisivat. Fingridin arvion mukaan Suomessa on rakentamisvalmiina 2000–3000 MW uusiutuvan energian hankkeita, jotka odottavat, että puhtaalle sähkölle löytyisi ostaja.

YMPÄRISTÖ

Väite 9: Datakeskukset kuluttavat valtavat määrät vettä ja energiaa.

Datakeskusten energia- ja vesitehokkuus ovat kehittyneet ja kehittyvät jatkuvasti, mutta globaalisti kasvava prosessointitehokkuuden kysyntä on niin suurta, että datakeskusten osuus energiankulutuksesta on silti kasvusuunnassa. Suomi on datateollisuuden sijoittumispaikkana kestävyysnäkökulmasta huomattavasti parempi, kuin monet vaihtoehdot. Suomessa on uusiutuvaa sähköä, viileä ilmasto ja mahdollisuus datakeskusten hukkalämmön hyödyntämiseen osana lämmitysjärjestelmää. Datakeskusten vedenkulutus on Suomessa pientä, koska datakeskukset toimivat ilmajäähdytyksellä ison osan vuodesta.

Väite 10: Datakeskusten sekä niiden tarvitseman tuulivoiman rakentaminen ja toiminta aiheuttaa ympäristöhaittoja, kuten melua ja maankäytön muutoksia.

On totta, että datateollisuus ja sen vaatima energiateollisuus ovat tilaa vaativaa toimintaa ja aiheuttavat ympäristöhaittoja, joita ei tule vähätellä. Haittoja voidaan kuitenkin minimoida oikein toteutetuilla ratkaisuilla ja teollisuudelta voidaan edellyttää jäljelle jäävien ympäristöhaittojen

kompensointia. Ympäristöhaittojen hallinnan osalta datakeskukset eivät eroa muista teollisuuslaitoksista. Globaalisti vertailtuna Suomessa on hyvät edellytykset tehdä ympäristöystävällisiä datakeskuksia.

Väite 11: Datakeskusten todellista energiankulutusta on vaikea arvioida, koska ne eivät julkista liikesalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja

Näin on ollut aiemmin, mutta tilanne on muuttunut tuoreen EU-lainsäädännön myötä. Euroopan komission delegoitu asetus (EU) 2024/1364 (datakeskuksia koskevan unionin yhteisen luokitusjärjestelmän perustamisen ensimmäisestä vaiheesta) velvoittaa yli 500 kW:n datakeskuksen ylläpitäjän toimittamaan vuosittain raportoivan datakeskuksen tiedot ja keskeiset suorituskykyindikaattorit eurooppalaiseen tietokantaan, jonka perusteella voidaan myöhemmin arvioida datakeskusten energiatehokkuutta ja kestävyyttä koko EU:n alueella. Keskeisillä suorituskykyindikaattoreilla mitataan datakeskusten energiankulutusta, sähkönkäyttöä, lämpötilan asetuspisteitä, hukkalämmön käyttöä, vedenkäyttöä ja uusiutuvan energian käyttöä. Komissio arvioi 15.5.2025 mennessä datakeskusten energiatehokkuudesta sille toimitetut tiedot ja antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, johon liitetään tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksia datakeskusten energiatehokkuuden parantamiseksi.

Lausunnon allerkirjoittajat:

Antti Poikola (VIHR)

Aleksi Jäntti (KOK)

Miapetra Kumpula-Natri (SDP)

Mikko Särelä (VIHR)

Jouni Markkanen (KOK)

Niko Eskelinen (SDP)

Mikael Jungner (KOK)

Sofia Tuovinen (KESK)

Juhana Harju (SDP)

Joonatan Laine (KESK)

Jukka Saarinen (KESK)

Christoffer Hällfors (RKP)

Janne Parkkila (VAS)

Leena Romppainen (VAS)

Poikola Antti
Tietopolitiikka.fi yhteistyöverkosto